

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

Ο Κύριος που έβαζε βόμβες

Από ταινίες προτιμάει την «Καζαμπλάνκα», από βιβλία το «Κάτω απ' το Ηφαίστειο», είναι Ολυμπιακός και θα 'θελε να γνωρίσει με τη μηχανή του χρόνου τη Μέριλιν Μονρόε... **Αύριο-μεθαύριο μπορεί να είναι ο νέος πρωθυπουργός, αλλά ντρέπεται πολύ να το πει. Το ραντεβού μας ήταν για τις 10.30 το πρωί της Δευτέρας. Ήταν συνεπής, στην ώρα του, όπως ακριβώς τον περίμενα. Ήρθε χαμογελαστός, και αυτό με έκανε να ελπίζω ότι ίσως τελικά λυθεί και μου μιλήσει για όλα όσα ήθελα να τον ρωτήσω. Δεν είναι κι εύκολο να πείσεις τον «κύριο καθηγητή» να μιλήσει για τον εαυτό του. Φεύγοντας από το γραφείο του Κώστα Σημίτη, η εικόνα που είχα γι' αυτόν είχε αλλάξει. Τελικά είναι ένας cool Κύριος που τα λέει.**

Κώστας Σημίτης δεν είναι η πιο εύκολη περίπτωση για ένα δημοσιογράφο. Αν και τα τελευταία χρόνια βρίσκεται συνεχώς στο επίκεντρο της πολιτικής σκηνής, δίνει σπάνια συνεντεύξεις και μόνο όταν κρίνει ότι έχει κάτι να πει. Οι δυσκολίες που είχαμε για να τον πείσουμε αυτή τη φορά όμως ήταν πολύ περισσότερες. Κι αυτό γιατί του ζητήσαμε να μιλήσει, για πρώτη φορά στη ζωή του, για τον εαυτό του και όχι για τις πολιτικές του θέσεις.

Τον πείσαμε τελικά μετά από συνεχείς πιέσεις ενός μήνα. «Εντάξει», είπε, «αλλά παρακαλώ να μείνουμε σε ό,τι μου ζητήσατε. Δε θέλω να κάνω πολιτικές δηλώσεις με τον Ανδρέα στο νοσοκομείο». Αν και από τους τέσσερις, είναι ο μόνος που τόλμησε να πει συγκεκριμένα ότι ήρθε η ώρα της αλλαγής.

από τη Βασιλική Σιούτη
Φωτογραφίες: Θοδωρής Πανταζής

– Οι επικριτές σας λένε: Καλός, σοβαρός, έντιμος ο Κώστας Σημίτης, αλλά δεν κάνει για την Ελλάδα. Είναι Ευρωπαίος πολιτικός, οι Έλληνες θέλουν άλλου τύπου ηγέτες...

• Δεν υπάρχουν Ευρωπαίοι πολιτικοί και πολιτικοί της Ανατολής. Τόσο οι Έλληνες όσο και οι Ευρωπαίοι χρειάζονται πολιτικούς που να κάνουν σωστά τη δουλειά τους. Κι η δουλειά τους δεν είναι άλλη από το να λύνουν τα προβλήματα των πολιτών.

– Σας έχει προτείνει ποτέ κανείς να κάνετε αντίστοιχα πράγματα για να δείξετε πιο λαϊκός;

• Μου έχουν προτείνει. Τέτοιες συμβουλές όμως δεν τις ακούω, γιατί πιστεύω ότι πρέπει να δείχνω αυτό που είμαι.

– Σας κατηγορούν κάποιιοι ότι δείχνεται συντηρητικός και άτολμος.

• Συντηρητικός; Δεν έχω αισθανθεί ποτέ έτσι.

Μάλλον τους ενοχλεί ο ρεαλισμός μου. Πετυχαίνουμε το προοδευτικό, όχι φορώντας ένα προοδευτικό «ρούχο», αλλά επιδιώκοντας πραγματικές αλλαγές στην κοινωνία. Όσο για την ατομία, είναι αστείο. **Επί δικτατορίας βγήκα στην παρανομία κι έβαξα βόμβες.** Διέφυγα στο εξωτερικό και συμμετείχα στο ΠΑΚ. Τα τελευταία χρόνια στο ΠΑΣΟΚ ήμουν εκείνος που επανειλημμένα ασκούσα κριτική και πρότεινα. Αντιστρατεύτηκα εξ αρχής στα δόγματα. Οι «γενναίοι» τι έκαναν όλον αυτό τον καιρό;

– Όταν συστάθηκε «η ομάδα των τεσσάρων» πολλοί αναρωτήθηκαν, πέρα από τις κοινές πολιτικές θέσεις, για το πώς θα τα βρουν αυτοί οι άνθρωποι με τόσο διαφορετικές ιδιοσυγκρασίες. Τελικά τα καταφέρατε;

• Έχουμε κάτι κοινό. Θέλουμε το καινούριο και προσπαθούμε γι' αυτό.

– Αν σας ρωτούσα ποιους άλλους εκτιμάτε στο ΠΑΣΟΚ, θα μου απαντούσατε;

• Εκτιμώ πολλούς στο ΠΑΣΟΚ, και νομίζω ότι οι σελίδες του περιοδικού σας δεν θα έφταναν για να τους απαριθμήσω.

– Παρότι είστε από εκείνους που έχουν συνδεθεί στενά με τον Ανδρέα Παπανδρέου πολλά χρόνια πριν το ΠΑΣΟΚ έρθει στην εξουσία, είστε απ' τους λίγους που τόλμησαν να του κάνουν κριτική. Τι σημαίνει για σας ο Ανδρέας Παπανδρέου;

• Με τον Ανδρέα Παπανδρέου συνεργάζομαι από το 1964. Καθόρισε την πολιτική μας δράση, τους στόχους μας, την ιστορία μας, και την ιστορία της χώρας τις τελευταίες δεκαετίες. Υπήρξε τμήμα της ζωής μας. Η σχέση μας ήταν πολύπλευρη, όπως είναι η ζωή. **Πολλές φορές συμφώνησα αλλά και διαφώνησα με τον Ανδρέα Παπανδρέου. Ο στόχος ήταν πάντα κοινός.** Ν' αλλάξουμε κάτι στην Ελλάδα, να πραγματοποιήσουμε αυτά που οραματιστήκαμε. Δεν θέλω όμως να μου κάνετε άλλες πολιτικές ερωτήσεις, τη στιγμή που ο Ανδρέας δίνει τη μάχη του στο νοσοκομείο.

– Να επανέλθω τότε στην εικόνα σας. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, ευθύνεται γι' αυτή την εικόνα του «συντηρητικού» που έχει περάσει σε μια μερίδα του κόσμου; Μήπως η σεμνότητά σας είναι σε ένα βαθμό αυτοκαταστροφική;

• (Αμηχανία) Κοιτάξτε... Είμαι εσωστρεφής. Αυτό είναι κάτι που δεν αλλάζει. Δεν έχω ασχοληθεί με την προβολή της δημόσιας εικόνας μου. Με ενοχλεί να περιμένουν από εμένα κάτι που δεν μου ταιριάζει να κάνω. Αυτό που μ' ενδιαφέρει να προσέχει ο κόσμος είναι οι πολιτικές μου προτάσεις σήμερα. Ο μελοδραματισμός που δίνει χρώμα κι η φλυαρία μ' ενοχλούν.

– Αυτό που λέμε νόημα της ζωής, εσείς το έχετε ανακαλύψει;

• Ο καθένας δίνει στη ζωή του το νόημα που θέλει. Για μένα ήταν πάντα το να προσπαθώ να φτιάξω έτσι τον εαυτό μου ώστε εγώ, αλλά και οι άνθρωποι που αγαπώ, να απολαμβάνουμε περισσότερη χαρά και ελευθερία. Γι' αυτό και ενοχλούμε με τα δόγματα. **Είμαι αντίθετος με ό,τι καταπιέζει κι ό,τι περιορίζει.** Είμαι πάντα ▶

με ό,τι απελευθερώνει.

– Οι καλύτεροί σας φίλοι ποιοι είναι;

• Οι καλύτεροί μου φίλοι είναι αυτοί που θα μείνουν μέχρι τέλους. Αυτή είναι μια δύσκολη δοκιμασία, γιατί στη ζωή ενός ανθρώπου υπάρχουν πολλοί σταθμοί που μοιάζουν με το τέλος. Κάνω παρέα με εκείνους που μπορούν να προσθέσουν κάτι πέρα από την καθημερινότητα. που μπορούν να με οδηγήσουν και σε άλλους δρόμους, πέρα από εκείνους που με οδηγεί η πολιτική. Τέτοιοι φίλοι μου, κοιβέντας, πλάκας και διασκέδασης, είναι ο Χρήστος Ροζάκης, ο Άγγελος Δεληβοριάς, ο Γιώργος Βέλτσος, ο Κωνσταντίνος Τσουκαλάς, ο Γιώργος ο Τσουγιόπουλος κ.ά.

– Εσείς ανστηρός και άκαμπτος, ο Βέλτσος εκκεντρικός. Απορώ πώς τα βρίσκετε μεταξύ σας...

• **Πρώτον, εγώ δεν είμαι άκαμπτος. Δεύτερον, ο Βέλτσος δεν είναι εκκεντρικός. Ποιοι τα λένε αυτά;** Τρίτο και ποιο σημαντικό, η φιλία βασίζεται στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει ο καθένας τον κόσμο γύρω του. Με αυτούς που ανέφερα, και με τον Βέλτσο, έχω πολλά κοινά. Την κριτική σκέψη, την αγάπη για ελευθερία, την ανάγκη της αναζήτησης του καινούργιου, του διαφορετικού.

– Υπάρχουν φίλοι που σας έχουν προδώσει;

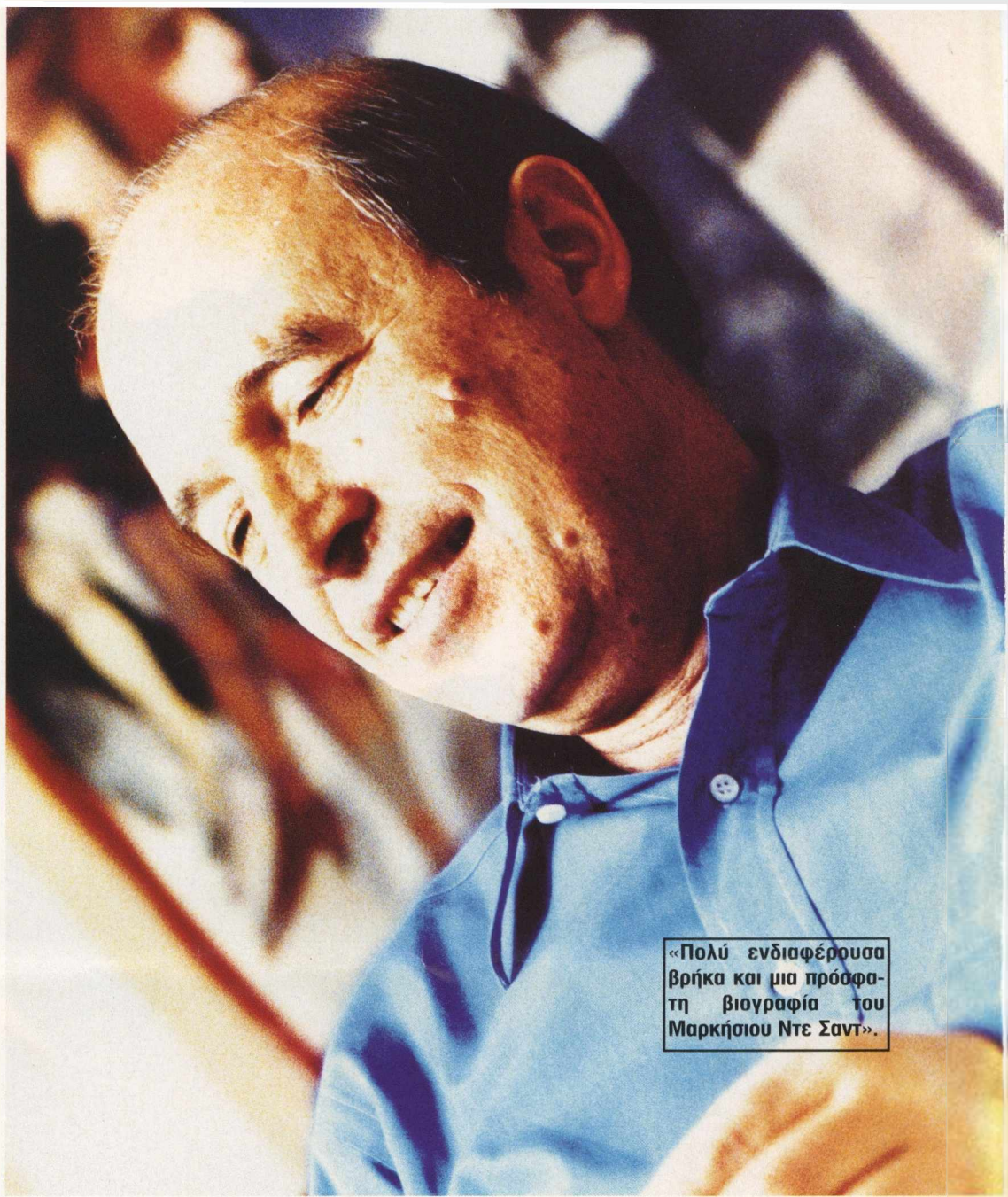
• Όχι, δεν μ' έχει προδώσει ποτέ φίλος μου. Όπως σας είπα, έχω λίγους φίλους αλλά πολύ στενούς. Έχουν υπάρξει άνθρωποι που με απογοήτευσαν στις δύσκολες για μένα στιγμές – κυρίως την περίοδο της δικτατορίας, κάποιον φοβήθηκαν να μου σταθούν. Αυτούς θα τους έλεγα όμως γνωστούς και όχι φίλους. Όπως και στις δύσκολες στιγμές στο ΠΑΣΟΚ, κάποιον δεν άντεξαν την αβεβαιότητα για το πολιτικό τους μέλλον και αποστασιοποιήθηκαν. Γι' αυτό σας είπα, οι καλύτεροι φίλοι μου είναι αυτοί που θα μείνουν μέχρι τέλους.

– Δείχνετε να μη σας ενδιαφέρουν πολλά πράγματα πέρα από την πολιτική. Αλήθεια, παρακολουθείτε ποτέ αγώνες μπάσκετ και ποδοσφαίρου; Αν κρίνω από το ότι εκλέγεστε στον Πειραιά, υποθέτω ότι είστε μάλλον Ολυμπιακός.

• **Παρακολουθώ συχνά στην τηλεόραση και μπάσκετ και ποδόσφαιρο, και μου αρέσει πολύ.** Κατάγομαι από τον Πειραιά και είμαι από μικρό παιδί οπαδός του Ολυμπιακού. Ξέρετε, μ' ενδιαφέρουν κι άλλα πράγματα εκτός απ' την πολιτική. Αλίμονο, αν το μόνο περιεχόμενο μου ήταν πολιτικό.

– Γνωρίζω ότι αγαπάτε τον κινηματογράφο. Υπάρχει κάποια διαχρονικά αγαπημένη σας ταινία;

• Αγαπώ πολύ το σινεμά. Δεν νομίζω όμως ότι έχω κάποια διαχρονικά αγαπημένη ταινία. Κάθε ταινία μιλάει με διαφορετικό τρόπο σε κάθε ηλικία και σε κάθε εποχή. *Οι Σύγχρονοι Καιροί* με τον Τσάρλι Τσάπλιν είναι μια ταινία που με συγκίνησε πολύ στην εφηβική μου ηλι-

«Πολύ ενδιαφέρουσα βρήκα και μια πρόσφατη βιογραφία του Μαρκήσιου Ντε Σαντ».

κία, όταν την είδα, σήμερα όμως δεν μου λείπει τα ίδια πράγματα. Η Καζαμπλάνκα ήταν και είναι απ' τις αγαπημένες μου ταινίες. Έχει μια ατμόσφαιρα ρομαντική και δράσης μαζί, αλλά μεταφέρει και τη μεγάλη αβεβαιότητα που υπήρχε εκείνη την εποχή. Περιέχει επίσης το πολύπλευρο και το απρόοπτο της ζωής.

– Αγαπημένοι σας σκηνοθέτες;

• Πολύ ωραίες ταινίες έχουν γυρίσει ο Μπέργμαν, ο Βισκόντι, ο Φασμπίντερ. Από τις ταινίες που είδα πρόσφατα, εκείνη που μ' άρεσε πολύ ήταν η *Γη Και Ελευθερία* του Κεν Λόιουτς. Δείχνει πόσες ελπίδες έχει ο άνθρωπος, πως οι ελπίδες αυτές κινούν την ιστορία. Και πως ακόμη και αν απογοητεύεσαι, πάντα υπάρχει κάτι που μένει.

– Σας αρέσουν τα ταξίδια; Υπάρχουν μέρη που σας έχουν εντυπωσιάσει για κάτι;

• **Ταξιδεύω όσο μπορώ. Δεν μ' ενδιαφέρουν τόσο οι εξωτικοί τόποι – την Τεχεράνη, για παράδειγμα, τη βρήκα χωρίς ενδιαφέρον.** Μ' ενδιαφέρει να δω τη ζωή κυρίως στις σύγχρονες κοινωνίες. Από τα εστιατόρια, τα καταστήματα, έως τα μουσεία, τα βιβλιοπωλεία και τα θέατρα. Υπάρχουν όμως κι οι τόποι όπου αι-

σθάνεται κανείς τη σφραγίδα της ιστορίας, το μεγαλείο της ανθρώπινης ύπαρξης, σαν μια αόρατη δύναμη που καθορίζει τα πράγματα. Η Ελλάδα είναι ένας τέτοιος τόπος, η Αίγυπτος είναι ένας άλλος. Εκεί, ήδη 4.000 χρόνια πριν αναπτυχθεί ο πολιτισμός στην Ελλάδα, υπήρχε συγκροτημένη κοινωνία με πολιτισμό. Σου δίνει την αίσθηση του εφήμερου των πολιτισμών. Αυτό μ' εντυπωσιάζει. Ένας άλλος τόπος που έχει μεγάλο ενδιαφέρον είναι η Νέα Υόρκη. Οι ουρανοξύστες, η πολυκοσμία, οι άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο, η φτώχεια, η δύναμη των επιχειρήσεων, δημιουργούν την αίσθηση μιας παγκόσμιας πρωτεύουσας. Είναι η σύγχρονη αρχαία Ρώμη.

– Λογοτεχνία, ποίηση προλαβαίνετε να διαβάσετε;

• Διαβάζω λογοτεχνία, αλλά τώρα πια δεν διαβάζω ποίηση. Από τα βιβλία που διάβασα τελευταία μου άρεσε το *Βάιναντ* του Πίνσον. Στο βιβλίο αυτό περιγράφεται η ζωή ενός μουσικού την περίοδο των «παιδιών των λουλουδιών», η σχέση τους με τα ναρκωτικά και η προσπάθεια για μια πιο ελεύθερη ζωή. Ένα άλλο που μου άρεσε πολύ είναι του Μάλκμ

Λόουρι το *Κάτω από το Ηφαιστείο*. Εκεί περιγράφεται η αδυναμία των ανθρώπων να συναντηθούν μεταξύ τους. Πολύ ενδιαφέρουσα βρήκα και μια πρόσφατη βιογραφία του Μαρκήσιου Ντε Σαντ, του Μωρίς Λεβέ, που επίσης διάβασα πρόσφατα. Περιέχει πολλά νέα ενδιαφέροντα στοιχεία για τη ζωή του. Περιγράφει πολύ ωραία την εποχή του διαφωτισμού, πριν την επανάσταση, και το δράμα ενός ανθρώπου που δεν μπορεί να συμβιβάσει τη δική του ελευθερία με την ελευθερία των άλλων και οδηγείται έτσι στην καταστροφή. Διαβάζω βέβαια και αστυνομικά όταν πέφτουν στα χέρια μου. Ειδικά το καλοκαίρι στα νησιά.

– Δεν δεχτήκατε το χαρακτηρισμό του «αυστηρορού», παραδεχτήκαμε όμως ότι είστε εσωστρεφής. Αυθόρμητος υπήρξατε ποτέ;

• Είμαι γενικά επιφυλακτικός. Όταν ξεπεράσω όμως την επιφυλακτικότητά μου, μπορώ να γίνω αυθόρμητος. Γίνομαι αυθόρμητος όταν βλέπω τα παιδιά μου μετά από πολύ καιρό. Τα φιλάω ακόμα κι αν δεν θέλουν. Δεν πρόκειται ν' αρχίσω να φιλάω δημόσια τους πολιτικούς μου φίλους, για να δείξω μια ιδιαίτερη συμπάθεια. Έχω το πάθος της νηφαλιότητας. Η νηφαλιότητα αυτή είναι, αν θέλετε, ένα ελάττωμα που δεν μπορώ να διορθώσω.

– Έχετε χορέψει ποτέ; Γνωρίζετε χορό;

• Έχω πολύ καλή σχέση μαζί τους. Ταλαιπωρούνται όμως απ' την πολιτική μου δραστηριότητα. Οι άλλοι τις τοποθετούν σ' έναν κόσμο που δεν είναι ο δικός τους. Τις βλέπουν σε συνάρτηση με μένα και δεν τους αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες που έχουν. Καταλαβαίνω ότι αυτό είναι ιδιαίτερα κουραστικό.

– Καταπιέζονται, δηλαδή, από τη δημόσια εικόνα σας;

• Ναι. Φαντάζομαι ότι τα ίδια προβλήματα θα συναντούν όλα τα παιδιά ανθρώπων που έχουν μια δημόσια εικόνα. Δεν έχουν το χώρο ελευθερίας που θα έπρεπε να έχουν.

– Η ιδιωτική ζωή ενός πολιτικού υποτίθεται ότι πρέπει να είναι άψογη. Μπορεί ένας πολιτικός να είναι ο κύριος «τέλειος», και συμφωνείτε με την έκθεση της προσωπικής του ζωής;

• Η ζωή του κάθε πολιτικού πρέπει να δίνει ένα παράδειγμα. Δεν πρέπει να δίνει λαβές για σχόλια. Δεν συμφωνώ όμως και με το ότι η προσωπική ζωή ενός πολιτικού πρέπει να εκτυλίσσεται σε μια προθήκη και να την παρακολουθούν όλοι. Δεν μπορεί όλες οι πτυχές της να είναι αντικείμενο σχολιασμού της κοινής γνώμης.

– Αν, υποθετικά το λέμε, είχατε ένα παιδί που έπεφτε στα ναρκωτικά. Και ξαφνικά γινόταν θύμα πολιτικής εκμετάλλευσης από πολιτικούς

• Τέλεια γυναίκα για τον καθένα είναι αυτή που του ταιριάζει. Αυτή που τον αναδεικνύει κι αναδεικνύεται και η ίδια μέσα απ' αυτή τη σχέση.

– Τι θυμόσατε από τον πατέρα σας;

• Αυτό που μου έλεγε: «Η πάλη γι' αυτό που πιστεύεις μπορεί να έχει και αρνητικές συνέπειες, πρέπει όμως να τις υπομένεις, αν θέλεις να πετύχεις κάτι».

– Συμφωνείτε με το «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα»;

• Δεν συμφωνώ καθόλου. Τα κακά μέσα ταιριάζουν στους κακούς σκοπούς.

– Έχετε εκδικηθεί ποτέ;

• Δεν εκδικούμαι. Όσο για μένα, προτιμώ να τρώω το πιάτο μου ζεστό.

– Τι σας κάνει να θυμώνετε πολύ και πώς αντιδράτε;

• Δεν θυμώνω συχνά, γιατί προσπαθώ να καταλάβω τους άλλους. Θυμώνω όταν αισθάνομαι ότι προσπαθούν να μου επιβάλουν συμπεριφορές. Με θυμώνει η εμπάθεια, η κοροϊδία, η ευτέλεια που έχει απαιτήσεις ποιότητας και προσποίηση. Σπάνια όμως αντιδρώ έντονα...

– Θέλετε να κερδίζετε πάντα, ή ξέρετε και να χάνετε;

«Ναι, το ξέρω ότι με λένε "Κινέζο". Φαντάζομαι επειδή κάποτε επικαλέσθηκα ένα

κινέζικο ρητό που λέει ότι "ένας καλός στρατηγός κερδίζει τη μάχη πριν τη δώσει".»

• Χορεύω, όχι όμως καλά.

– Κασάπικο, ζεϊμπέκικο, έχετε χορέψει;

• Όχι, οι μόνοι ελληνικοί χοροί που γνωρίζω είναι τσάμικο και καλαματιανό, που έμαθα στο σχολείο. Αποφεύγω να χορεύω, γιατί πιστεύω ότι οι θεατές και οι συγχωρευτές πρέπει να έχουν ένα αισθητικό θέαμα, και δεν νομίζω ότι ο χορός μου θα τους προσφέρει αυτό που θα μπορούσε να τους ενθουσιάσει (γέλια).

– Χορεύετε κατόπιν εντόνων πιέσεων δηλαδή.

• Ναι, και συνήθως μόνο σλόου. Δεν επιζητώ να χορέψω. Δεν χορεύω συχνά. Δεν χορεύω με πάθος.

– Τι μουσική ακούτε;

• Αγαπώ πολύ τη μουσική και ακούω διάφορα είδη, ανάλογα με την περίπτωση. Όταν εργάζομαι μου αρέσει ν' ακούω προκλασική μουσική. Δεν πρόκειται όμως να πάω σε μια συναυλία κουαρτέτου, που θα παίζει Βιβάλντι. **Μου αρέσει πολύ όταν βρίσκομαι στη Νέα Υόρκη να πηγαίνω σε κελάρια όπου παίζουν ζωντανή τζαζ.** Θυμάμαι πάντα μια συναυλία του Μουστακί που τραγούδησε χωρίς μεγάφωνα. Μου αρέσει ο ρυθμός του Χάμερ και η μελωδικότητα του Χατζιδάκι.

– Με τις κόρες σας πώς τα πάτε, τι σας λένε;

σας αντιπάλους κι έβλεπε τα φώτα της δημοσιότητας στραμμένα επάνω του. Τι θα κάνατε;

• Μια τέτοια δημοσιότητα, που χτυπά το παιδί, θα ήταν απαράδεκτη. Το πρώτο που θα έπρεπε να κάνω είναι να βοηθήσω το παιδί μου. Αν έπρεπε να περιορίσω τη δημόσια δραστηριότητά μου, φυσικά θα το έκανα κι αυτό.

– Σε μια εποχή που οι περισσότεροι γάμοι δείχνουν συμβατικοί, ο δικός σας δείχνει, και είναι για όσους το γνωρίζουν, πολύ ζωντανός. Ποιο είναι το μυστικό;

• Γνώρισα τη Δάφνη όταν ήμουν 24 ετών σ' ένα σπίτι φίλων. Κάναμε παρέα, συνδεθήκαμε και τέσσερα χρόνια μετά παντρευτήκαμε. Ένας τρόπος για να διατηρήσεις μια σχέση, είναι να δημιουργείς συνεχώς νέους τρόπους κοινής ζωής. Τίποτα να μη μένει το ίδιο, όλα να αλλάζουν, αλλά πάντα πολύ μαζί.

– Τι σας τράβηξε όταν τη γνωρίσατε;

• Η ειλικρίνεια και η ελευθερία με την οποία σχολιάζει τη ζωή. Βέβαια, σίγουρα και η εμφάνισή της, η συμπεριφορά της.

– Ζηλεύετε;

• Ναι, ζηλεύω, όπως ο καθένας σε μια έντονη σχέση.

– Υπάρχει η τέλεια γυναίκα;

• Θέλω να κερδίζω όταν ξέρω ότι έχω δικίο. Δεν έχω πρόβλημα όμως, ξέρω και να χάνω.

– Πώς σας φάνηκαν οι πιτσιρικάδες και τα γεγονότα του Πολυτεχνείου;

• Τα παιδιά του Πολυτεχνείου είναι δικά μας παιδιά. Στη στάση τους αντικατοπτρίζονται τα προβλήματά μας. Θα ήταν λάθος να θεωρούμε ότι ζούμε σ' έναν κόσμο που δεν καθορίζεται από εμάς. Γι' αυτό θα πρέπει εμείς να δούμε τι κάναμε για να υπάρχουν όλα αυτά και τι θα κάνουμε.

– Μερικά από αυτά τα παιδιά θα σας χαρακτήριζαν κι εσάς κι όλους τους πολιτικούς «ξενέρωτους».

• Δεν θα μ' ενοχλούσε καθόλου. Από τη δική τους σκοπιά και από το δικό τους τρόπο ζωής, μπορεί να ανταποκρίνομαι σ' αυτή την εικόνα. Η νεολαία σήμερα, κατά μία άποψη, είναι αποπολιτικοποιημένη. Δεν συμφωνώ με αυτό. Απλώς δεν ενδιαφέρεται για την παραδοσιακή πολιτική των αρχηγών, για τις μεγάλες και ψεύτικες υποσχέσεις, γι' αυτά που θεωρούν οι πολιτικοί προβλήματα. Αναζητούν άλλους τρόπους έκφρασης κι άλλους ανθρώπους, που είναι κοντά στα προβλήματά τους.

– Η νέα αργκό που χρησιμοποιούν πώς σας φαίνεται;

• Κάθε εποχή έχει την αργκό της. Και η αργκό είναι χρήσιμη γιατί δίνει χρώμα στη γλώσσα. Χρησιμοποιώ και εγώ, σπάνια όμως, μερικές τέτοιες λέξεις. «Κουφαίνομαι» ή «καραφλιάζω» το λέω κι εγώ μερικές φορές. Αλήθεια, αυτά λέγονται ακόμα ή είναι ξεπερασμένα;

– Ε, έτσι κι έτσι... Πείτε μου όμως, ποια είναι τα μεγαλύτερα ελαττώματά σας;

• Δεν μπορώ να κρίνω εγώ τα ελαττώματά μου, τα κρίνουν άλλοι. Η νηφαλιότητά μου είναι σίγουρα ένα (γέλια), αλλά θα υπάρχουν κι άλλα.

– Υπάρχει κάτι στον εαυτό σας που θα θέλατε να είναι αλλιώς;

• Θα μου άρεσε ίσως να έχω μια κοινωνικότητα, μια προσήνεια, η οποία να κερδίζει φιλίες και ανθρώπων που δεν ξέρω, αλλά προτιμώ να λέω το άσπρο άσπρο και το μαύρο μαύρο. **Την εμπιστοσύνη των άλλων προτιμώ να την κερδίζω με τις πράξεις μου και όχι με εικόνες που δεν έχουν σχέση με τον εαυτό μου.**

– Πώς σας φαίνεται ο εαυτός σας μέσα από τα σκίτσα των σκιτσογράφων και των γελοιογράφων που βλέπετε καθημερινά στις εφημερίδες;

• Συμπαθητικός. Μου αρέσουν και γελάω με τα σκίτσα που με παριστάνουν.

– Το ξέρετε το παρατσούκλι που σας έχουν βγάλει;

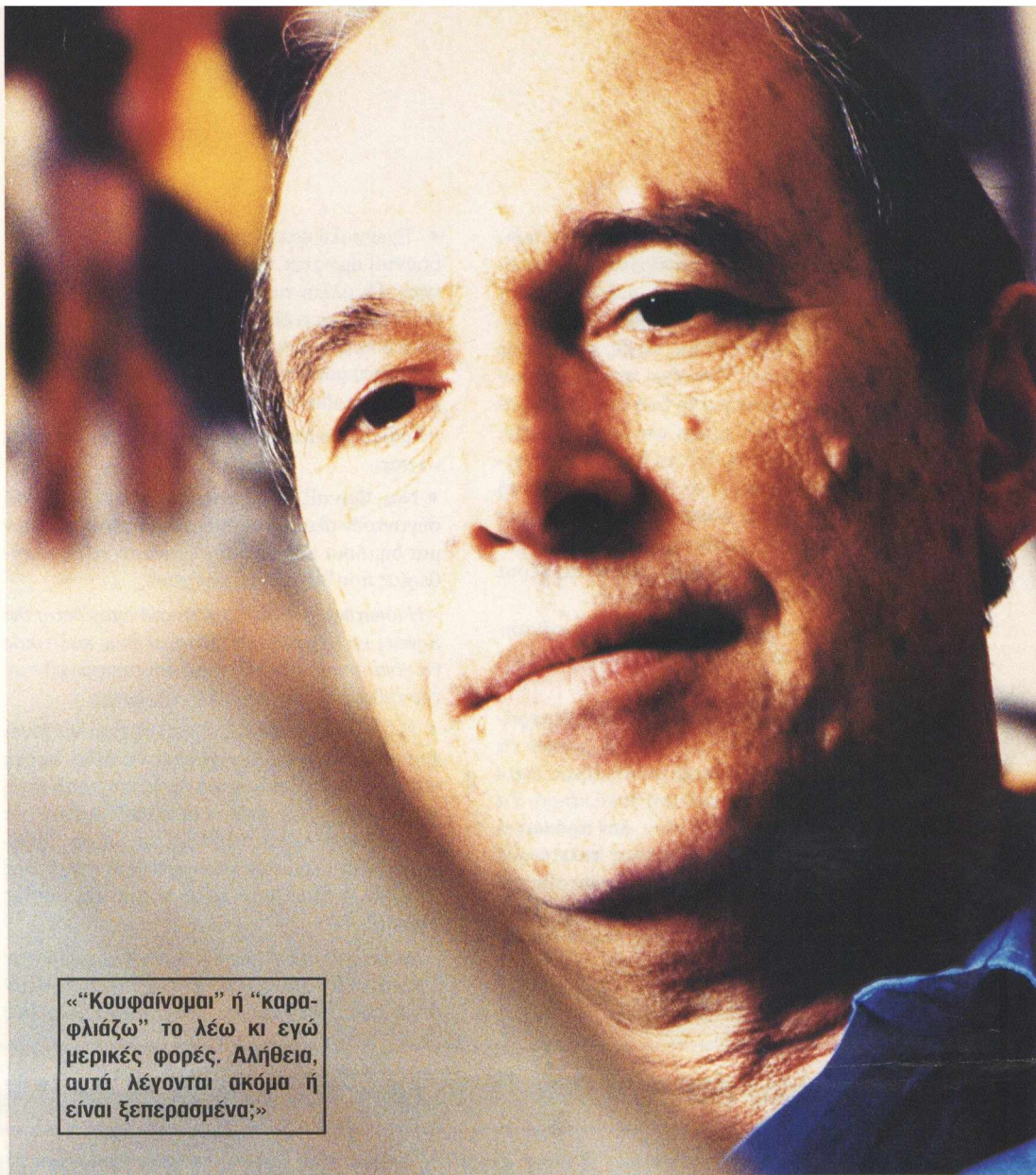
• Όχι.

– Σας λένε Κινέζο.

• Α, ναι, το έχω ακούσει. Μια χαρά είναι.

– Ξέρετε από πού έχει βγει;

• Φαντάζομαι επειδή κάποτε επικαλέσθηκα

«“Κουφαίνομαι” ή “καραφλιάζω” το λέω κι εγώ μερικές φορές. Αλήθεια, αυτά λέγονται ακόμα ή είναι ξεπερασμένα;»

«Η Καζαμπλάνκα ήταν και είναι απ' τις αγαπημένες μου

ταινίες. Έχει μια ατμόσφαιρα ρομαντική και δράσης μαζί».

ένα κινέζικο ρητό που λέει ότι «ένας καλός στρατηγός κερδίζει τη μάχη πριν τη δώσει». Κάτι που το πιστεύω.

– Ποιος από τους ανθρώπους που έχετε γνωρίσει σας έχει εντυπωσιάσει και γιατί;

• Στην ακαδημαϊκή μου καριέρα μ' εντυπωσίασε ο Γερμανός φιλόσοφος Γιούργκεν Χάμπερμας. Ένας άνθρωπος με μεγάλη ευρύτητα πνεύματος και τεράστια δύναμη ανάλυσης. Στην πολιτική με έχει εντυπωσιάσει ο Ζακ Ντελόρ, γιατί είναι ένας άνθρωπος με όραμα και με θέληση για να το πραγματοποιήσει.

– Υπάρχει κάποιος που με τη βοήθεια μιας «μηχανής του χρόνου» θα θέλατε να γνωρίσετε;

• Πολλοί, από τη Μέριλιν Μονρόε μέχρι τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

– Στο ένστικτό σας πιστεύετε; Σας έχει προειδοποιήσει ποτέ για κάτι;

• Οι άνθρωποι έχουν διαισθήσεις. Όσο περισσότερο όμως έχετε την ικανότητα να αναλύ-

εις μια κατάσταση και να εκτιμάς πού σε οδηγούν τα στοιχεία αυτά, τόσο λιγότερο χρειάζεσαι τη διαίσθηση. Η διαίσθηση συμπληρώνει πολλές φορές τη λογική και η λογική τη διαίσθηση.

– Στο πεπρωμένο πιστεύετε;

• Δεν πιστεύω στο πεπρωμένο. Πιστεύω ότι οι άνθρωποι δημιουργούν το περιβάλλον τους.

– Θα δεχόσασταν ποτέ να σας «πουν» τη μοίρα σας;

• Δεν το χρειάστηκα ποτέ και δεν θα το χρειαστώ.

– Ένας σύντροφός σας στο ΠΑΣΟΚ έλεγε πρόσφατα: «Ο Σημίτης είναι ένα από τα πιο σοβαρά στελέχη του κόμματος. Είναι όμως αυτό που λέμε ο “κύριος καθηγητής”. Στη Χαριλάου Τρικούπη, όταν έρχεται, δεν κάθεται μια φορά να πει έναν καφέ, μια μπίρα μαζί μας στο καφενείο. Περνάει, μας λέει ένα γεια και φεύγει».

• Έχω πει άπειρες μπίρες με τους φίλους

μου του ΠΑΣΟΚ. Όταν πηγαίνω στη Χαριλάου Τρικούπη όμως δεν μου περισσεύει και πολύς χρόνος.

– Αυτό το «κύριος καθηγητής» σας το αποδίδουνε πολύ σαν κατηγορία. Γιατί;

• Είμαι καθηγητής, τι να κάνουμε; Ήμουν καθηγητής στη Γερμανία, ήμουν καθηγητής στην Πάντειο. Με χαρακτηρίζει η ιδιότητα του πανεπιστημιακού δασκάλου. Μόνο που δεν το αισθάνομαι σαν κατηγορία. Αντίθετα, με φροτίζει ως πολιτικό.

– Έχετε κάνει συμβιβασμούς;

• Όλοι οι άνθρωποι έχουν κάνει συμβιβασμούς. Η πολιτική είναι μια δραστηριότητα στην οποία είναι αναγκαίοι οι συμβιβασμοί, όταν θέλεις να επιτύχεις συναινέσεις. Ο μεγαλύτερος συμβιβασμός που έχω κάνει όμως είναι η θυσία μέρους της ελευθερίας μου και του ελεύθερου χρόνου μου για χάρη της πολιτικής. ■